

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ
[CURRENT ISSUES IN LINGUOCULTURAL STUDIES /
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ]

УДК 811.134.2'42

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 23.08.2019 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 27.08.2019 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.67 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2019.36.15>

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ АВТОРА З ПОГЛЯДУ
ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ КОНЦЕПТОЛОГІЇ: ЛЕКСИКО-
СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ
(на матеріалі творів Ізабель Альєнде)

Наталія Миколаївна Попова (м. Київ, Україна)

popovanatala425@gmail.com

доктор філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено вивченню індивідуального стилю автора з погляду лінгвокультурної концептології, яка поєднує в собі лінгвокультурний та когнітивний підходи з огляду вивчення особливостей авторського способу вербалізації суспільно значущих концептів. На матеріалі творів відомої чилійської письменниці Ізабель Альєнде проаналізовано лексико-семантичні особливості індивідуального стилю авторки, які відображають суспільно-історичні реалії крізь призму авторського світосприйняття, шляхом поєднання методів лінгвокультурології та когнітивної лінгвістики, що дозволяє пов'язати національну концептосферу, носієм якої є автор художніх творів, із його власним індивідуальним світобаченням та зрозуміти співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в індивідуальному авторському стилі. У статті детально розглянуті відмінності між термінами «мовна особистість», «ідіостиль» та

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from linguocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantichnyj aspekt (na materialii tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

«ідіолект» та підходи до їх дослідження. У ході семантико-когнітивного аналізу лексичних одиниць, властивих творам письменниці, з'ясовано, що індивідуально-авторське світобачення жодним чином не шкодить відтворенню загального національно-культурного спадку народу, оскільки автор є носієм спільної концептосфери, що формується в його свідомості завдяки суспільству, в якому він живе. Вербалізація суспільно-значущих концептів у творах письменниці визначається морально-етичними та ціннісними установками, властивими більшості представників відповідного суспільства.

Ключові слова: ідіостиль, лінгвокультурологія, концепт, концептосфера, семантичне значення, конотація.

AUTHOR'S INDIVIDUAL STYLE FROM LINGOCULTURAL
CONCEPTOLOGY VIEW: LEXICAL-SEMANTIC ASPECT
(on Isabel Allende's novels)

Nataliia M. Popova (Kyiv, Ukraine)
popovanatala425@gmail.com

DSc (Philology), Associate Professor of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the study of author's individual style from the point of view of linguocultural conceptology, which combines linguocultural and cognitive approaches in order to study the features of the author's way of verbalizing socially important concepts. The material of the works of the famous Chilean writer Isabel Allende has been analyzed to illustrate lexical and semantic features of her individual style, reflecting the social and historical realities through the author's worldview. The methods of linguocultural science and cognitive conceptual linguistics have been combined in the research, helping to realize the correspondence of objective and subjective worldview in the individual author's style. The article deals with the differences between the linguistics terms "linguistic personality", "individual style" and "idiolect" and scientific approaches to their study. It is determined that the peculiarities of I. Allende's novels are the use of a considerable number of lexical units for the designation of geographical, biological and everyday realities, reflecting the specifics of the people's life. The description of spiritual,

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альєнде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© **Попова Н. М. [Попова Н. Н.]** popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

philosophical and religious concepts through the use of expressively and value-colored vocabulary reflects deeply the peculiarities of the people's worldview. In the course of the semantic-cognitive analysis of the lexical units inherent in the writer's works, it has been found out that the individual author's world view does not in any way harm the reproduction of the common national and cultural people's heritage, since the author is a carrier of a common conceptual sphere, formed in his consciousness due to the society where he/she lives. The verbalization of socially significant concepts in the writer's novels is determined by her moral, ethical and value attitudes inherent in most members of the society.

Keywords: individual style, linguoculturology, concept, conceptual sphere, semantic meaning, connotation.

ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ СТИЛЬ АВТОРА С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ
ЛИНГВОКУЛЬТУРНОЙ КОНЦЕПТОЛОГИИ: ЛЕКСИКО-
СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

(на материале произведений Изабель Альенде)

Наталья Николаевна Попова (г. Киев, Украина)

popovanatala425@gmail.com

доктор филологических наук, доцент кафедры романской филологии

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

(Министерство образования и науки Украины)

01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящена изучению индивидуального стиля автора с точки зрения лингвокультурной концептологии, которая сочетает в себе лингвокультурный и когнитивный подходы с учетом изучения особенностей авторского способа вербализации общественно значимых концептов. На материале произведений известной чилийской писательницы Изабель Альенде проанализированы лексико-семантические особенности индивидуального стиля автора, отражающие общественно-исторические реалии сквозь призму авторского мировоззрения, что путем сочетания методов лингвокультурологии и когнитивной лингвистики, позволяет связать национальную концептосферу, носителем которой является автор художественных произведений, с его индивидуальным мировоззрением и понять соотношение объективного и субъективного в индивидуальном авторском

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantychnyj aspekt (na materiali tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

стиле. В статье подробно рассмотрены различия между терминами «языковая личность», «идиостиль» и «идиолект», а также подходы к их исследованию. В ходе семантико-когнитивного анализа лексических единиц, присущих произведениям писательницы, выяснено, что индивидуально-авторское мировоззрение никоим образом не вредит отображению национально-культурного наследия народа, поскольку автор является носителем общей концептосферы, что формируется в его сознании благодаря обществу, в котором он живет. Вербализация общественно-значимых концептов в произведениях писательницы определяется морально-этическими и ценностными установками, присущими большинству представителей соответствующего общества.

Ключевые слова: идиостиль, лингвокультурология, концепт, концептосфера, семантическое значение, коннотация.

Вступ

Питання про те, чи впливає індивідуальний стиль автора на відображення суспільно-історичної спадщини та сьогодення залишається відкритим, оскільки з одного боку він відображає суб'єктивне авторське бачення, а з іншого, є джерелом інформації про лінгвокультурні реалії народу на певному історичному відрізку.

Актуальність дослідження визначається увагою науковців до визначення співвідношення об'єктивності та індивідуально-авторського світобачення, відтвореного в художніх творах, а також необхідністю відображення культурного спадку та національного світогляду народу, які б збереглися в майбутньому у вигляді літературних творів.

Мета наукової розвідки полягає в обґрунтуванні необхідності дослідження індивідуального стилю автора з погляду лінгвокультурної концептології, яка поєднує в собі лінгвокультурний та когнітивний підходи з огляду вивчення особливостей авторського способу вербалізації суспільно значущих концептів.

Об'єкт дослідження – індивідуальний авторський стиль. **Предмет** дослідження – мовленнєва репрезентація соціально вагомих концептів у творах автора.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альенде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде)] (На укр. яз.)

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Матеріалом дослідження обрано художні твори чилійської письменниці та журналістки, лауреата Нобелівської премії Ізабель Альенде, які відображають суспільно-політичні реалії життя країни.

Наукова новизна роботи полягає у встановленні лексичних особливостей індивідуального стилю автора, які відображають суспільно-історичні реалії крізь призму авторського світосприйняття, шляхом поєднання методів лінгвокультурології та когнітивної лінгвістики, що дозволяє пов'язати національну концептосферу, носієм якої є автор художніх творів, із його власним індивідуальним світобаченням та зрозуміти співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в індивідуальному авторському стилі.

Основний зміст

Питанням вивченню ідіостилу автора присвячено значну кількість праць вітчизняних та закордонних лінгвістів, зокрема Ш. Баллі, Р. Бартес, Б. Блох, В. Виноградов, Г. Винокур, В. Волошук, Дж. Гейвінс, О. Григор'єв, Н. Дітмар, С. Єрмоленко, А. Зорракіно, Ю. Караулов, А. Корнієнко, М. Котюрова, Т. Самарська, І. Сидоренко, А. Ситченко, О. Селіванова, П. Стоквелл, М. Фріман, К. Хейзен, Е. Шрай та інші. Проте, на сьогоднішній день не існує одностайної відповіді на питання про ступінь авторського внеску в розвиток та збереження лінгвокультурної та ціннісно-історичної спадщини його народу. Щоб з'ясувати який з наукових підходів дозволяє дати відповідь на це питання, необхідно спочатку звернутися до самого визначення терміну «ідіостиль», та його співвідношення з такими поняттями, як «ідіолект та «мовна особистість».

Ці терміни досить часто використовуються дослідниками як синонімічні поняття. Проте, хоч вони і є дотичними, їх визначають певні специфічні ознаки. Ідіостиль неможливо розглядати уособлено, і його вивчення потребує залучення всіх аспектів, пов'язаних із мовною особистістю. Найважливішим є те, що людину не можливо розглядати як істоту відсторонену від мови. Безпосередньо від мовної особистості залежить сприйняття навколишнього світу: саме вона формує оцінку явищ,

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from linguocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantychnyj aspekt (na materialy tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

перетворюючи абстрактні думки в словесну форму [2, с. 23]. Кожна особистість характеризується власним способом вираження своїх думок. Ця система ознак, що відповідає за відтворення думок, називається ідіолектом.

На думку А. Корнієнко, авторський ідіолект є складовою ідіостиллю [3, с. 37]. Саме тут і постає досі ще не розв'язана проблема, адже одні лінгвісти розуміють ідіолект як синонім ідіостиллю, інші ж визначають ці поняття по-різному.

Н. Дітмар розуміє ідіолект як мовлення людини, яке через набуті звички та стилістичні особливості відрізняється від мовлення інших людей [10, с. 111]. Таким чином, на різних етапах життя мовлення однієї і тієї ж особи може кардинально змінюватись.

Американський лінгвіст Б. Блох описує цей термін як «сукупність можливих висловлювань у певний час використання мови, щоб взаємодіяти з іншим мовцем» [9, с. 7]. Згідно з К. Хейзенем значення терміну «ідіолект» залежить від усіх можливих висловлювань особи, загального запасу слів та лише того, що людина говорить, виключаючи її загальні розумові здібності [12, с. 21]. На думку О. Селіванової, ідіолект визначається сукупністю мовленнєвих характеристик окремого носія мови, що характеризують його ідіостиль, якщо йдеться про письмовий варіант [6, с. 167].

Термін «ідіостиль» був введений В. Григор'євим у книзі «Граматика ідіостиллю. В. Хлебніков». Автор заперечив існування даного терміну, адже сумнівався в реальності цього явища в лінгвістичному аспекті. За його словами кожен ідіостиль є одночасно ідіолектом. Вчений сприймає ідіостиль як синонім ідіолекту і радить вживати термін «ідіостиль» стосовно письмового тексту, на відміну від усного мовлення.

А. Ситченко називає індивідуальний авторський стиль системою образотворчих елементів, що включають в себе форму й зміст літературного твору, відображають естетичний та життєвий досвід автора з урахуванням традицій світової та національної культури [8, с. 48].

А. Зорракіно вбачає в індивідуальному авторському стилі метаяпоняття стилістики, у якому мовлення людини завжди складається з

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альєнде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHIVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

типових та індивідуальних елементів. Стиль, як форма мовлення, слугує основою для утворення індивідуальних ознак самовираження кожної особистості [14, с. 42].

Суперечливість поглядів на співвідношення термінів «ідіостиль» та «ідіолект» визначається також відмінностями в підходах до їхнього вивчення. Йдеться про образно-композиційний, комунікативно-когнітивний, лексичний, лінгвостатистичний, естетично-маркований, прагмасемантичний, лінгвостилістичний підходи до дослідження цього феномену [7, с. 1].

Естетично-маркований напрям ідіостилістичних досліджень пов'язаний з естетичною модифікацією мовно-виразних засобів письменника. У ХХ століття цей напрям набув розвитку в працях Ш. Баллі, С. Єрмоленко, Г. Винокура та ін. Образно-композиційний підхід стосується своєрідності індивідуального стилю з погляду динаміки мовленнєвих форм, трансформації текстотворення та композиційних прийомів побудови тексту. Прагмасемантичний підхід визначає прагматичні стратегії та чинники ефективності художньої комунікації. Комунікативно-когнітивний підхід визначає концептуальні моделі та мовні засоби їх репрезентації. Лінгвостилістичний підхід базується на принципах відбору та синтезу стилістичних засобів, переважанні певних лексичних та синтаксичних структур, стилістичних фігур. Лінгвостатистичний підхід полягає у визначенні частотності вживання певних звуків, букв та їхніх сполучень. Лексичний підхід базується на виборі автором певних лексичних одиниць для своїх творів. Лінгвокреативний підхід передбачає здатність мовної особистості створювати нові лінгвістичні елементи та вживати вже існуючі за новими законами. Так, наприклад, багато митців створюють авторські неологізми.

Згідно з Т. Самарською існує інша можливість класифікації підходів, що характеризують дане поняття. Вона поділяє їх на такі: семантико-стилістичний, лінгвопоетичний, системно-структурний та комунікативний [5, с. 2]. Семантико-стилістичний підхід стосується смислових відтінків та

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantychnyj aspekt (na materialy tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

емоційно-експресивного забарвлення слів. З погляду цього підходу, В. Виноградова визначає поняття ідіостилю як системи, у якій діє принцип особливого вибору експресивних мовних засобів, властивих певному історичному періоду розвитку літератури.

Лінгвоестетичний підхід, розроблений В. Григор'євим, базується на естетичних властивостях, що набувають мовні елементи в художньому контексті та аналізі текстового матеріалу. Найбільше уваги концентрується на лексичному аспекті даного питання, вибору певних слів, які вживає автор. Системно-структурний підхід полягає у дослідженні твору як цілісної сукупності елементів та зав'язків між ними, тобто вивчення твору як цілісної системи.

Комунікативний підхід стосується того смислу повідомлення, який автор хотів донести до читача [1, с. 18]. Увага зосереджується на визначенні того, як мовна особистість митця взаємодіє з читачами. Вивчаються авторські інтенції, їх вплив на читацьку аудиторію. Максимальна увага спрямована на комунікативну стратегію тексту.

Згідно В. А. Маслової, когнітивний підхід вирізняється тим, що акцентує увагу не на авторі тексту, а на загальних основах організації художньої творчості [4, с. 31]. Подібне бачення напряму дослідження індивідуального стилю автора зустрічаємо у роботах П. Стоквелла і М. Фрімана, які зосереджуються на читацькому сприйнятті тексту, а не на самому тексті [13, с. 22]. Це означає, що кожна людина сприймає літературний твір по-різному, тож існують різні варіанти його прочитання. Проте, на думку М. Фрімана когнітивний підхід більше стосується літературознавства, ніж лінгвістики [11, с. 34].

На нашу думку, терміни «ідіостиль» та «ідіолект» можливо співвіднести як форму національної мови та індивідуальний спосіб мовлення. Тож, *ідіостиль* є індивідуально-творчим використанням національної мови. *Ідіолект* – власний спосіб вживання мовних елементів певною особою, індивідуальне мовлення, яке формується професією людини, рівнем загальної культури, психічним станом, віком, ситуацією

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альенде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHIVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

спілкування. На ідіолект впливає також темперамент, пережиті комунікативні ситуації, своєрідна соціолінгвістична біографія людини. Це можуть бути як пережиті враження, збережені пам'яттю, так і реальні ситуації, що відтворюють характерну мовну поведінку.

Оскільки визначення ідіостилю зумовлюється особливостями розуміння самого тексту як складного і комплексного явища, виникає необхідність поєднання різноманітних підходів до його дослідження з метою уникнення однобічності та суб'єктивності. Тож, виходячи з вище сказаного, ми розглядаємо ідіостиль та ідіолект як складники мовної особистості, що проявляються в унікальних, притаманних лише їй особливостях підбору та поєднання мовних засобів на усіх мовних рівнях. Відповідаючи на питання першочерговості, можливо стверджувати, що спочатку формується *мовна особистість* з властивими лише їй уявленнями, способами сприйняття навколишньої дійсності та формуванням оцінок, з власної концептосферою, яка тісно пов'язана з національною концептуальною системою. Усю цю інформацію мовна особистість виражає словесною формою – своєрідним відбором та поєднанням мовних засобів у мовленні – у *ідіолекті*, який в письмовій формі, набуваючи ще й рис національної літературної мови та відповідаючи функціональним стилям мови, визначається як *ідіостиль*.

Тож, ідіостиль формується на основі ідіолекту, і його дослідження має характеризуватися вивченням як частотності використання різних мовних засобів (функціональний підхід), так і увагою дослідника до лінгвокультурного та когнітивного аспектів, оскільки автор є носієм національної концептосфери, яка формується на розвивається на основі культурно-історичного спадку народу та його морально-психічних характеристик. Окрім того, сприйняття та розуміння будь-якого тексту є запорукою його популярності та забезпечує автору гідне місце в історії розвитку національної літератури.

Автор, будучи носієм національної концептосфери, не просто описує дійсність. Пропускаючи її через призму власно-індивідуального бачення та

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantichnyj aspekt (na materialy tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

показуючи персональне ставлення до реальності, загальнонаціональний концепт, властивий певній культурній спільноті, перетворює на особистісний, чим зближує себе з читачем, який, у свою чергу, переймає, пристосовує до себе або ж відкидає авторське бачення.

Оскільки нас цікавить цінність твору певного автора для відповідного соціокультурного простору, можемо стверджувати, що визнані відповідним суспільством автори завдяки своєму ідіостилі спромоглися відобразити загальнонаціональний світогляд та світовідчуття, властивий більшості громадян певної країни та певної епохи.

Однією з таких авторів є сучасна чилійська письменниця та журналістка Ізабель Альєнде, у творах якої через призму життєвих пережиттів головних героїв відображаються суспільні реалії та виклики ХХ століття до постколоніальної латиноамериканської країни.

Сюжет твору, події, що описує авторка, вимагають відповідних лексико-семантичних засобів, які, будучи загальноновживаними мовними одиницями, подекуди перетворюються на ключові концепти твору завдяки мовному контексту та конотаціям, яких він їм надає.

Зокрема описи природи, пейзажних особливостей, інтер'єру відтворюють особливості середовища та побуту, що просякнутий народним духом, властивим повсякденно-побутовому сьогоденню певного епосу. Так, географічно-специфічний колорит передають лексеми позначення рослин (*trinitaria* (трінітарія – квітуча трав'яна рослина, що росте на території Латинської Америки), *nispero* (мушмула – фрукт) [15, с. 148]) і тварин (*marsopa* (китовидна тварина схожа на дельфіна), *paquidermos* (товстошкірі – рід тварин згідно застарілої класифікації ссавців), *manada de búfalos* (стадо буйволів), *impalas* (імпали – вид антилопи), *jauría de hienas* (зграя гієн), *familia de leones*, *antílope*, *tímidas cebras* [16, с. 15]).

Досить оригінального значення в творах І. Альєнде набуває словосполучення *ser humano* (людська істота). Якщо в «Лісі пігмеїв» авторка використовує його, протиставляючи маленьку групу людей величезному й різноманітному царству тварин та роблячи акцент на

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альєнде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

людині, як на біологічному виді, то в «Місті чудовиськ», де головним для авторки є зображення відмінної культури з властивими тільки їй духовними та релігійними поглядами, словосполучення *ser humano* вживається з натяком на вищість духовних та релігійних переконань, а також, підкреслюється рівність людей та тварин перед вищими силами.

Письменниця детально описує не лише пейзажі, а й звичайні, здавалось би нічим не примітні побутові картини настільки правдиво, що читаючи твір, читач ніби сам потрапляє в ці мови. Створенню такого ефекту сприяють лексеми на позначення побутових речей (*mosquiteros blancos, lámparas de petróleo, velas* [16, с. 14]); назви матеріалів, з яких їх виготовлено (*muebles de bambú, alfombra de piel de antilope* [16, с. 14], *piscina de azulejos, fresco representado una cacería de tigres, fabulosos jardines, alto muro* [18, с. 27]); дієслів, що вдихають життя в інтер'єр, роблячи його рухливим, «живим», на відміну від картини чи фотографії (*colgaban, fincionaban*); прикметників, значення яких отримує додаткових оцінних відтінків, про що свідчить морфологічна інверсія (*ingeniosas duchas*).

Описи пейзажів супроводжуються значною кількістю прикметників, які визначають геополітичну специфіку в тексті: *reserva natural, vasta planicie caliente, animales salvajes, secos deciertos, grandes distancias, salpicado de árboles, horizonte teñido de rojo, picachos de los cerros, extensa planicie rojiza* [17, с. 2].

Лексеми, завдяки яким відтворюється зовнішність та характер персонажів, супроводжуються значною кількістю прикметників та прислівників, що характеризуються емоційними або оцінними конотаціями (*esbeltos jinetes, mujeres de ojos ardientes, cuerpos decorados con barro rojo, elaborados turbantes*).

Творам І. Альєнде властива велика кількість лексичних одиниць, що стосуються абстрактних філософських концептів (*cración, verdad*), релігії (*reencarnación, pulgatorio, responso, dicha celestial, novenario*), магії, духовних понять та священних культів (*alma, cuerpo mental, maestro espiritual* [17, с. 19]), що, на нашу думку, пов'язано з бажанням авторки

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantycznyj aspekt (na materialii tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

якомога точніше відтворити духовний світ та морально-етичні властивості різних народів. Релігійні та духовні концепти в творах мають свої прототипи – концепти африканських та індійських племен, – поєднання світогляду яких сприяло формуванню національної концептосфери чилійців, елементи якої письменниця описує в своїх творах, будучи яскравою представницею «магічного реалізму».

Окрему групу становлять латиноамериканізм, присутність яких зумовлена в першу чергу походженням авторки та відтворення етно-національного колориту її рідної країни: *morisqueta* (гримаса), *saltamonte* (сухе русло), *montuno* (дикий), *silabario* (буквар), *horchata* (безалкогольний напій з арахісу, води й цукру), *bucaneros* (пірати, що спустошували іспанські володіння в Америці).

У діалогах присутня велика кількість конекторів, що роблять мову авторки невимушеною, ближчою до розмовної, наближають літературний твір до читача. *Entonces*, як і *bueno*, виконує функцію заповнення паузи перед реплікою та забезпечення логічної побудови її структури. *Hombre* виражає підтримку та виконує фокусуючу функцію, акцентуючи увагу співрозмовника. Прагматичний конектор *¿no?* вживається як підсилюючий елемент та забезпечує стверджувальну реакцію співрозмовника, його підтримку: *Después ustedes de todo, son sus descendientes, deben tenerles algo de simpatía ¿no?* [18, с. 56].

Висновки

Отже, вивчення лексико-семантичного аспект індивідуального стилю автора з погляду лінгвокультурної концептології дозволяє стверджувати, що індивідуально-авторське світобачення жодним чином не шкодить відтворенню загального національно-культурного спадку народу, оскільки автор є носієм спільної концептосфери, що формується в його свідомості завдяки суспільству, в якому він живе. Вербалізація суспільно-значущих концептів у творах письменника визначається морально-етичними та ціннісними установками, властивими більшості представників відповідного суспільства. **Перспективи подальших наукових розвідок**

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альєнде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

полягають у дослідженні морфологічного та синтаксичного аспектів в авторському ідіостилі з погляду когнітивної концептології.

Література

1. Абдулаева, Татьяна Константиновна. Особенности идиостиля Н. В. Гоголя в поэме «Мертвые души»: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01 – русский язык (Махачкала, 2011), 171.
2. Григор'єв, Олександр Миколайович. *Ідіостиль Миколи Хвильового (на матеріалі публіцистичних текстів)*: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – русский язык (Київ, 2016). 250.
3. Корнієнко, А. І. «Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект». Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія 25(1) (2016): 36–38.
4. Маслова, В. А. *Введение в когнитивную лингвистику* (Москва, Флинта, 2016), 296.
5. Самарская, Татьяна. «Языковые средства создания идиостиля» Научный журнал КубГАУ 116(02) (2016): 1–7.
6. Селіванова, Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія (Полтава, Довкілля, 2006), 716.
7. Сидоренко, І. А. «Підходи до вивчення ідіостилу у лінгвістичних дослідженнях художнього тексту» *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія* 21 (2015): 145–152.
8. *Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія*. Ред. М. І. Голянич. (Івано-Франківськ, видавець Голіней О. М., 2011), 268.
9. Bloch, B. «A set of postulates for phonemic analysis» *Language XXIV* (London, 1948): 7–34.
10. Dittmar, Norbert. «Explorations in 'Idiolects' in Robin Sackmann and Monika Budde» *Theoretical Linguistics and Grammatical Description: Papers in honour of Hans-Heinrich Lieb* (Amsterdam, Ed. Benjamins, 2002): 109–129.
11. Freeman, Margaret. «Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of literature» *Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective* (Berlin and New York, Ed. Mouton de Gruyter, 2003): 253–281.

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantychnij aspekt (na materiali tvoriv Izabel' Al'jende)]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

12. Hazen, Kirk. «Idiolect» *Encyclopedia of Language & Linguistics*, 5 (2006): 512–513.
13. Stockwell, Peter. *Cognitive poetics: An introduction* (London, Ed. Routledge, 2002), 193.
14. Zorraquino Martin, Antonia. «Los marcadores del discurso y su morfología». *Los estudios sobre marcadores del discurso en español* 3 (2010): 400–412.

Джерельна база

15. Allende, Isabel. *Cuentos de Eva Luna* (Nueva York, Ed. Vintage Español, 2017), 304.
16. Allende, Isabel. *El bosque de los pigmeos* (Nueva York, Ed. HarperCollins Español, 2005), 304.
17. Allende, Isabel. *El plan infinito* (Barcelona, Ed. Debolsillo, 2014), 416.
18. Allende, Isabel. *El reino del dragón de oro* (Nueva York, Ed. HarperCollins Español, 2004), 432.

References

1. Abdulaeva, Tat'jana Konstantinovna. *Osobennosti idiosylja N. V. Gogolja v pojeme «Mertvye dushi»* [=Features of the idiosylja of N. V. Gogol in the poem «Dead Souls»]: diss. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 – russkij jazyk (Mahachkala, 2011), 171 (In Russ.).
2. Grygor'jev, Oleksandr Mykolajovych. *Idiosyl' Mykoly Hvylovogo (na materialy publicystychnyh tekstiv)* [= Mykola Khvylovy's idiosyl (on material of nonfiction texts): dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 – russkij jazyk (Kyiv, 2016), 250 (In Ukr.).
3. Kornijenko, A. I. «Idiosyl' avtora: movno-literaturoznavchij aspekt» [= «The author's idiosyl: the linguistic and literary aspect»] *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu. Serija: Filologija* [= Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Philology]. 25(1) (2016): 36–38 (In Ukr.).
4. Maslova, V. A. *Vvedenie v kognitivnuju lingvistiku* [= Introduction to Cognitive Linguistics] (Moskva, Flinta, 2016), 296 (In Russ.).
5. Samarskaja, Tat'jana. «Jazykovye sredstva sozdanija idiosylja» [= «Idiosyl Language Tools»] *Nauchnyj zhurnal KubGAU* [= Scientific journal KubSAU] 116(02) (2016): 1–7 (In Russ.).

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Індивідуальний стиль автора з погляду лінгвокультурної концептології: лексико-семантичний аспект (на матеріалі творів Ізабель Альєнде) (Українською) [Индивидуальный стиль автора с точки зрения лингвокультурной концептологии: лексико-семантический аспект (на материале произведений Изабель Альенде) (На укр. яз.)]

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

6. Selivanova, Olena. *Suchasna lingvistyka: terminologichna encyklopedija* [= *Modern linguistics: a terminological encyclopedia*] (Poltava, Dovkillja, 2006), 716 (In Russ.).

7. Sydorenko, I. A. «Pidhody do vyvchennja idiostylju u lingvistychnyh doslidzhennjah hudozhn'ogo tekstu» [= «Approaches to the study of idiostyle in linguistic studies of artistic text»] *Naukovi zapysky Vinnyckogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Myhajla Kocjubyn'skogo. Serija: Filologija* [= *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mikhail Kotsyubynsky. Series: Philology*] 21 (2015): 145–152 (In Ucr.).

8. *Slovník lingvistických terminů: leksykologija, frazeologija, leksykografija* [= *Dictionary of linguistic terms: lexicology, phraseology, lexicography*]. Red. M. I. Goljanyč. (Ivano-Frankiv'sk, vydavac' Golinej O. M., 2011), 268 (In Ucr.).

9. Bloch, B. «A set of postulates for phonemic analysis» *Language* XXIV (London, 1948): 7–34.

10. Dittmar, Norbert. «Explorations in 'Idiolects' in Robin Sackmann and Monika Budde» *Theoretical Linguistics and Grammatical Description: Papers in honour of Hans-Heinrich Lieb* (Amsterdam, Ed. Benjamins, 2002): 109–129.

11. Freeman, Margaret. «Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of literature» *Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective* (Berlin and New York, Ed. Mouton de Gruyter, 2003): 253–281.

12. Hazen, Kirk. «Idiolect» *Encyclopedia of Language & Linguistics* 5 (2006): 512–513.

13. Stockwell, Peter. *Cognitive poetics: An introduction* (London, Ed. Routledge, 2002), 193.

14. Zorraquino Martín, Antonia. «Los marcadores del discurso y su morfología» [= *The speech markers and their morphology*] *Los estudios sobre marcadores del discurso en español* [*Studies on speech markers in Spanish*] 3 (2010): 400–412 (In Span.).

15. Allende, Isabel. *Cuentos de Eva Luna* [= *Eva Luna's Tales*] (Nueva York, Ed. Vintage Español, 2017), 304 (In Span.).

16. Allende, Isabel. *El bosque de los pigmeos* [= *Forest of the Pygmies*] (Nueva York, Ed. HarperCollins Español, 2005), 304 (In Span.).

17. Allende, Isabel. *El plan infinito* [= *The infinite plan*] (Barcelona, Ed. Debolsillo, 2014), 416 (In Span.).

18. Allende, Isabel. *El reino del dragón de oro* [= *The kingdom of the golden dragon*] (Nueva York, Ed. HarperCollins Español, 2004), 432 (In Span.).

(Current issues in linguocultural studies)

Author's individual style from lingocultural conceptology view: lexical-semantic ASPECT (on Isabel Allende's novels) (in Ukrainian) [*Indyvidual'nyj styl' avtora z pogljadu lingvokul'turnoi' konceptologii': leksyko-semantychnyj aspekt (na materiali tvoriv Izabel' Al'jende)*]

© Popova N. M. [Popova N. M.] popovanatala425@gmail.com